

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Hugvísindadeild
Íslenskuskor

*Pýðing á tagalogsku
á tveimur köflum sögunnar
RÖDDIN
eftir Arnald Indriðason*

Ritgerð til <B.A.-prófs

Margrét Andrelin Axelsson

Leiðbeinandi: Margrét Jónsdóttir

Júní 2008

ÁGRIP

Í lokaritgerð til B.A.-prófs í íslensku fyrir erlenda stúdenta við Háskóla Íslands ætla ég að þýða valda hluta úr bókinni *Röddin* eftir Arnald Indriðason. Tungumálið sem ég ætla að þýða yfir á er tagalog en það er móðurmál mitt frá Filippseyjum. Meginefni ritgerðarinnar verður þýðingin sjálf. Einnig munu koma fram öll þau vandamál sem ég lenti í við þýðinguna, bæði sem tengjast málfræðinni og einnig þau vandamál sem tengjast íslenskum sérnöfnum. Ritgerðin verður í tveimur meginhlutum: Fyrst kemur inngangurinn og síðan þýðingin sjálf.

Tilgangur minn með verkinu er að skoða í gegnum þýðinguna muninn á íslenskri og tagalogskri málfræði, til dæmis hvernig setningar eru byggðar upp og hvernig mismunandi notkun orðflokkra er háttar með tilliti til tungumálanna.

Íslensk og tagalog eru ólík tungumál. Í raun og veru á tagalog ekki til sagnorðin *vera* og *verða* og í setningu kemur sögnin fremst, þá andlagið en frumlagið er síðast. Einnig er munur á nafnorðum í íslensku og tagalog. Nafnorð í íslensku beygjast í fjórum föllum en í tagalog eru föllin þrjú, nefnifall, eignarfall og aukafall.

Í þessari ritgerð verður fjallað um þýðingarvandamálin sem komu upp í þýðingunni á tveimur köflum úr bókinni. Ég valdi kafla 30 og 31 vegna þess að mér fannst þeir vera mest spennandi kaflarnir í bókinni.

Við þýðinguna á *Röddinni* þurfti ég að leysa vandamálin varðandi mannanöfn, staðarheiti og orðatiltæki. Í mannanöfnum sleppti ég sérlenskum stöfum og setti í staðinn stafi úr tagalog sem stóðu fyrir sama eða svipað hljóðgildi og þeir íslensku. Til dæmis kom *o* í staðinn fyrir bæði *ó* og *ö*. Orðatiltækin voru aðeins erfiðari. Það eru ekki alltaf sömu orðatiltæki í íslensku og í tagalog og þess vegna þurfti ég að þýða á setningu á tagalog sem jafngildi orðatiltækinu.

EFNISYFIRLIT

1. KAFLI: INNGANGUR	2
2. KAFLI: HÖFUNDURINN, SAGAN, TEXTAGREINING	3
2.1 <i>Inngangur</i>	3
2.2 <i>Höfundurinn</i>	3
2.3 <i>Efni bókarinnar</i>	3
2.4 <i>Stíll</i>	5
2.5 <i>Samantekt</i>	7
3. KAFLI: EÐLI PÝÐINGA	9
3.1 <i>Inngangur</i>	9
3.2 <i>Saga þýðing</i>	9
3.3 <i>Hvað er þýðing</i>	9
3.4 <i>Um jafngildi</i>	11
3.5 <i>Pýðingaraðferðir</i>	12
3.6 <i>Samantekt</i>	13
4. KAFLI: UM PÝÐINGUNA	14
4.1 <i>Inngangur</i>	14
4.2 <i>Um Tagalog</i>	14
4.3 <i>Pýðingarvandamál</i>	16
4.3.1 Orðasambönd	16
4.3.2 Manna-og staðarnöfn	16
4.3.3 Menningarmunur	19
4.3.4 Orðaval og stíl	20
4.4 <i>Samantekt</i>	21
5. KAFLI: LOKAORÐ	22

HEIMILDASKRÁ 23

PÝÐING

1. KAFLI

INNGANGUR

Eins og fram kom í Ágripi hér á undan kaus ég að þýða tvo kafla úr bókinni *Röddin* eftir Arnald Indriðason. Bókin er glæpasaga fyrir fullorðna. Tungumálið sem ég ætla að þýða yfir á er tagalog, móðurmál mitt frá Filippseyjum. Meginefni ritgerðarinnar verður þýðing sjálf. Fyrst ræði ég þó um ýmislegt sem tengist verkefninu og vandamál sem komu upp við þýðinguna.

Í öðrum kafla verður fjallað um söguna, höfundinn og byggingu sögunar út frá ýmsum sjónarhornum. Ég mun segja frá aðalpersónum sem koma fram í bókinni. Einnig lýsi ég stöðum og nokkrum atburðum.

Í þriðja kafla tala ég um eðli þýðinga. Ég segi frá þýðingaraðferðum og hvaða þýðingarflokk hægt er að setja textann í. Flokkarnir standa fyrir það hvernig þýðingu er um að ræða. Þetta er betur útskýrt í kaflanum.

Í fjórða kafla verður rætt um munin á stöðu íslensks tungumáls á Íslandi á móti stöðu tagalog á Filippseyjum. Það er vegna þess að á Filippseyjum eru fleiri en eitt aðalmál. Þótt tagalog sé ríkismál Filippseytinga þá eru ekki allir sem tala það mál á Filippseyjum. Einnig verður gert grein frá þeim vandamálum sem ég lenti í þegar ég var að þýða yfir á mitt tungumál. Ég mun segja frá orðum og setningum sem ég lenti í vandræðum með og útskýra hvernig ég fór að því að leysa þessi vandamál. Þessi vandamál tengjast bæði setningarfræði og orðflokkum.

Í fimmta kafla dreg ég saman niðurstöður og samantekt af því sem ég hef gert í ritgerðinni.

Eftir fimmta kafla kemur heimildarskrá og þar á eftir koma þýddir kaflar úr *Röddinni* á mínu tungumáli, tagalog.

2. KAFLI

HÖFUNDURINN, SAGAN, TEXTAGREINING

2.1 *Inngangur*

Hér á eftir verður gerð grein fyrir nokkrum þáttum sem tengast höfundinum og verkinu. Í 2.2 verður sagt frá höfundinum í stuttu máli. Í 2.3 fjalla ég um bókina sjálfa og efni hennar. Í 2.4 ætla ég að tala um stílinn og orðaforðann sem einkennir bókina. Í lokin í 2.5 er örstutt samantekt.

2.2 *Höfundurinn*¹

Arnaldur Indriðason fæddist í Reykjavík 28. janúar árið 1961. Árið 1981 lauk hann stúdentsprófi frá Menntaskólanum við Hamrahlíð. Árið 1996 lauk hann svo BA-prófi í sagnfæði við Háskóla Íslands. Arnaldur hefur sent frá sér ellefu spennusögur og hafa þær allar notið mikilla vinsælda. Einnig hafa bækur hans verið þýddar yfir á mörg tungumál. Árið 2002 fékk hann Glerlykilinn fyrir bókina *Mýrin* og aftur árið 2003 en þá fyrir bókina *Grafarbögn*. Árið 2005 fékk hann svo Gullrýtinginn en þau voru veitt af Samtökum glæpasagnahöfunda. Hann fékk þau verðlaun fyrir ensku þýðinguna á *Grafarbögn*. En *Röddin* er sjötta bókin sem Arnaldur sendir frá sér og kom hún út árið 2002.

Aðrar bækur sem Arnaldur hefur skrifað eru til dæmis *Synir duftsins* sem kom út árið 1997 og var það hans fyrsta bók, *Dauðarósir* kom út árið 1998, *Mýrin* kom út árið 2000 en eftir henni hefur verið gerð kvíkmynd. *Kleifarvatn* kom út árið 2004. Þetta er bara hluti af þeim frábæru bókum sem Arnaldur hefur samið í gegnum tíðina.

2.3 *Efni bókarinnar*

Aðalpersóna bókarinnar er leynilöggreglumaðurinn Erlendur. Bókin segir frá því hvernig hann fæst við morðmál á stóru hóteli í Reykjavík. Þannig fáum við svo innsýn í persónulegt líf hans, bæði um fjölskyldulíf, en hann á tvö börn á unglingsaldri en er

---

¹ Upplýsingarnar um höfundinn eru af vefjunum www.bokmenntir.is og www.edda.is; skoðað 25.03.08

skilinn við konuna sína, og líka það sem snertir vinnu hans. Enginn ákveðinn sögumaður er tilgreindur í bókinni sjálfri en það er eins og höfundurinn sé að segja frá sögunni þegar maður les hana. Bókin er því skrifuð í þriðju persónu eintölu; hún er í þátíð en samtölin eru auðvitað í nútíð.

Röddin er góð spennusaga. Hún er glæpasaga sem segir frá kaldrifjuðu morði sem er framið bara vegna peninga. Höfundurinn er ekki að setja fram neinn boðskap í þessari bók. Hann er ekki að koma neinu á framfæri og ekki heldur að koma fram með einhverjar skoðanir. Eini tilgangurinn sem lesandinn sér að hann hafi með bókinni er einfaldlega að skemmta þeim sem vilja lesa hana. Hún er auðlesanleg og er því ekkert til fyrirstöðu að fólk á öllum aldri geti lesið hana þótt hún sé ætluð fullorðum. Það sést bæði á grófum lýsingum á morðinu og einnig á umfjöllunarefninu sem yfirleitt myndi ekki teljast við hæfi yngra fólks. En það má líka kannski finna sögunni samastað í nútímaþjóðfélagi. Kannski notar höfundurinn raunveruleikann sem efni í bókina. Meiri harka er í fíkniefnaheiminum en áður var og morð hafa einnig komið upp þar. Þetta er það sem gerist í bókinni sjálfri. Höfundurinn gæti verið að koma fram með ádeilu á íslenskt þjóðfélag eins og það er í dag. Gæti ekki verið að fólk sjái í bókinni hvernig raunveruleikinn er? Sá hópur fólks sem mun líklegast koma til með að lesa þessa bók ætti að vera orðið það þroskað í hugsun að það ætti að sjá skýra samsvörum með bókinni við íslenskt þjóðfélag í raunveruleikanum. En kannski er þetta ekki svona. Kannski er höfundurinn bara að skemmta fólk án nokkurs tillits til þess hvort þetta sé hinn raunverulegi nútími á Íslandi

Sagan byrjar á því að lík manns finnst á hóteli þar sem sá látni bæði vann og bjó. Ekki nóg með það heldur er líkið í jólasveinabúningi og með buxurnar niður um sig. Fyrir utan jólasveinabúninginn þá er líkið einnig með smokk. Svona lítur þetta út fyrir lögreglumanninum Erlendi, aðalpersónunni í bókinni, og starfsfélögum hans þeim Elínborgu og Sigurði Óla. Það er ekki bara fjallað um þetta tiltekna morðmál sem þetta þríeyki er að rannsaka heldur er líka komið inn á einkalíf persónanna og annað sem ekki tengist þessu málí. Erlendur á í erfiðleikum með að halda sambandi við börnin sín en mest er fjallað um dóttur hans í bókinni. Hún heitir Eva Lind og hefur verið í mikilli fíkniefnaneyslu og átt erfitt með að jafna sig eftir að hún missti fóstur en það gerðist einmitt vegna þessarar miklu neyslu. En fleira sækir á Erlend en bara núverandi fjölskyldulíf hans. Málið með jólasveininn og umgjörðin í kringum það vekur uppi

gamlar sársaukafullar minningar um bróður hans. Þegar hann var tíu ára lenu hann og bróðir hans í óveðri þegar þeir voru að leita að fé til fjalla með föður sínum. Bræðurnir villtust. Erlendur fannst undir snjó en ekkert spurðist frekar til bróður hans. Þetta atvik hafði djúpstæð áhrif á allt líf Erlendar. Meðal annars sagði hann við dóttur sína (bls. 281, 282):²

- (1) a. Ég fannst og ég bjargaðist, en ég dó líka.
b. Mér fannst ég allt tíð bera ábyrgð á honum og ég brást honum. Þannig hefur mér liðið alla tíð síðan.

En ekki eru það bara sorgarmálin sem sækja á Erlend. Ástarmál koma líka fyrir en ekkert af alvarlegum toga.

2.4 *Stíll*

Sagan gerist á sex dögum og það er ótrúlegt hvernig Arnaldur fer að því að koma svona góðri og langri sögu til skila með þessum hætti. Og það yfir svo stutt tímabil. Sögusvið bókarinnar er að mestu leyti hótelið í Reykjavík þar sem morðið var framið. En einnig er farið á annað sögusvið en ekki nema stutta stund. Samt sem áður er sá sem talar á hótelinu þegar hann eða hún er að segja frá. Til daemis þegar Sigurður Óli fer heim til fyrrverandi kærasta fórnarlamsins og spyr hann nokkurra spurninga. En þegar lesandinn les bókina þá er Sigurður Óli að segja Erlendi frá atburðinum og þeir eru staddir á hótelinu.³

Bókin er skrifuð sem frásögn. Það er verið að segja frá hvað gerðist og hvernig það gerðist. Aðalpersónan Erlendur hugsar um fortíðina. Þá gefst lesandanum kostur á því að ferðast aftur í tímann með hugsunum hans. Bæði getur þetta verið stutt aftur í tímann en einnig alveg aftur í barnæsku hans eins og áður sagði. Hann hugsar um þann tíma þegar Eva Lind eignaðist barn. En barnið fæddist andvana. Það var mjög erfiður tími fyrir hann þegar það gerðist. Þegar hann hugsaði svo um barnæskuna þá var hann að hugsa um þann tíma þegar bróðir hans týndist í óveðri. Þá sér hann fyrir sér föður sinn sem kenndi sjálfum sér um hvernig fór fyrir syni sínum (bls. 122):

---

² Þegar vitnað er til *Raddarinnar* þá er vitnað til blaðsíðutals í útgáfunni frá 2002.

³ Þetta má allt sjá á bls. 259–268.

- (2) Þannig leið löng stund og faðir hans veitti honum enga athygli. Erlendur lagði hönd sína á hans og spurði hvort það væri sér að kenna. Að bróðir hans væri týndur. Vegna þess að hann hefði ekki haldið nógu fast í hann og hefði átt að gæta hans betur og hefði átt að hafa hann hjá sér þegar þeir fundu hann. Hann spurði lágri og hikandi röddu og réð ekki við sig en byrjaði að kjökra. Faðir hans drúpti höfði. Augu hans fylltust tárum og hann faðmaði Erlend að sér og byrjaði einnig að gráta þangað til stór og mikill líkaminn skalf og nötraði í örmum sonar hans.

Petta er ein af þeim vondu minningum sem Erlendur átti um barnæskuna sem var mjög slæm á þeim tíma sem bróðir hans týndist.

Höfundurinn notar mikið af lýsingarorðum enda er bókin mjög lifandi við lestarinn. Lýsingarnar í bókinni eru þess vegna mjög lifandi og það er auðvelt fyrir lesandann að sjá það fyrir sér bæði þær sem varða umhverfi en einnig þær þegar hann lýsir últli persóna eða hluta (bls. 295):

- (3) Hann var um þrítugt og virtist stunda lyftingar. Hann var í hvítum buxum og í hvítum stuttermabol og sterklegr upphandleggsvöðvarnir hnykluðust við hverja hreyfingu. Hann var snoðklipptur með kringluleitt, feitlagið andlit og lítil augu langt inni í höfðinu.

Petta dæmi um lýsingu á persónu sýnir hvernig höfundurinn fær lesandann til þess að sjá fyrir sér gæslumann sem verið er að lýsa þarna. Sterkar lýsingar er eitt af því sem einkennir bókina. Eins og ég sagði hér áðan er bókin skrifuð þannig að auðvelt er fyrir lesandann að sjá fyrir sér allt sem gerist.

Öll samtöl í bókinni eru skrifuð á talmáli og eru orðin sem notuð eru hversdagsleg og auðvelt er að skilja þau. Einnig eru lýsingarnar á því sem fólk er að gera á þeim tíma sem samtöl eiga sér stað eða þegar verið er að segja hvað er um að vera, mjög góðar og einfalt að skilja þær. Sem dæmi má nefna þegar Erlendur var að tala við hótelstjórnann á meðan sá síðarnefndi var að borða (bls. 39):

- (4) Hótelstjórinn lét eins og Erlendur væri ekki til á meðan hann setti ofan í sig kökur og müss með fínlegum hreyfingum matháksins og reyndi að njóta kræsinganna.

– Af hverju var hann ekki farinn fyrst þú varst búinn að reka hann?
– Hann átti að vera farinn um síðustu mánaðarmót. Ég hef verið að reka á eftir honum en gekk ekki hart fram í því. Hefði átt að gera það. Hefði þá sloppið við þetta rugl.

Erlendur horfði á hótelstjórann úða í sig matnum og þagði.

Svo eru lýsingar á umhverfi mjög góðar og bæði fólk sem er í kringum Erlend og einnig á þeim sem eru í sömu herbergjum og hann.

Kaflarnir sem ég þýddi yfir á mitt tungumál voru fullir af lýsingarorðum, fjölbreyttum lýsingarorðum sem auðveldlega gekk að þýða. Ég get nefnt sem dæmi um þetta með stuttu broti úr samtali Erlends og Aspar (bls. 288–289):

- (5) –Þú sagðir mér til dæmis ekki að þú ættir bróður, sagði Erlendur.
–Til hvers átti ég að segja þér það?
–Vegna þess að hann er í vandræðum.
–Hann er ekki í neinum vandræðum.
–Ekki mín vegna, sagði Erlendur. Ég hef ekki komið honum í vandræði. En hann er í vandræðum og leitar stundum til systur sinnar þegar hann þarf á því að halda.

Það var ekki erfitt að skilja þessi samtlörlum sem voru í köflunum sem ég þýddi.

2.5 Samantekt

Í þessum kafla sagði ég fyrst frá höfundi bókarinnar og nefndi nokkrar bækur sem hann hefur skrifað. Síðan fór ég yfir það sem kemur fram í bókinni sem ég las. Ég sagði stuttlegra frá söguþræðinum og sagði frá aðalpersónum og hlutverki þeirra. Þar á eftir sagði ég frá stíl sögunnar og reyndi að finna út hvernig hann var. Ég reyndi einnig að tala um hvernig mér gekk að þýða textann í köflunum sem ég valdi, miðað við stíl höfundarins.

Í næsta kafla ætla ég að ræða um eðli þýðinga og sögu þeirra.

3. KAFLI

EÐLI OG SAGA ÞÝÐINGA

3.1 Inngangur

Hér á eftir ætla ég að segja frá þýðingum og þýðingaraðferðum. Í 3.2 segi ég aðeins frá sögu þýðinga. Kafli 3.3 fjallar um þýðingar og hvernig hægt er að skipa þýðingum í flokka. Í 3.4 er fjallað um jafngildi, í 3.5 um þýðingaraðferðir og í lokin í kafla 3.6 er örstutt samantekt.

3.2 Saga þýðinga

Þýðingar hafa verið til í margar aldir. Fram kemur hjá Ástráði Eysteinssyni (1996:37) að Rómverjar hafi látið grískra þræla þýða texta úr grísku yfir á latínu. Þetta voru textar sem vörðuðu skáldskap, ræður, heimspeki og sagnfræði. Þessar þýðingar ruddu brautina fyrir fleiri þýðingar sem fylgdu á eftir. Ástráður segir jafnframt að fyrsti nafngreindi þýðandinn sem vitað er um sé frá um 240 fyrir Krist. Þá þýddi gríski þrællinn Lívíus Andrónikus *Odysseifskviðu* Hómers á latínu.

Eins og fram kemur hjá Jóni G. Friðjónssyni (2006:6) þá eru elstu íslensku þýðingarnar hómilífur (*Íslenska hómilíubókin* og *Stokkhólms hómilíubókin*), ýmis trúarleg brot, sögur um Maríu, *Thomas saga*, heilagra manna sögur, postulasögur og *Stjórn*. Þau eru þýdd úr latínu. Elsta bókmennning Íslendinga eru því þýðingar. Eins og fram kemur hjá Heimi Pálssyni og Höskuldi Þráinssyni (1988:9) þá var íslensk þýðing Odds Gottskálkssonar á *Nýja testamentinu* 1540 fyrsta bókin sem prentuð var á íslensku.

3.3 Hvað er þýðing?

Þýðingar eru mjög mikilvægar vegna þess að ef við hefðum ekki þann möguleika að skilja hvert annað þá myndum við standa í stað í okkar eigin tungumáli. Einnig myndi það hafa áhrif á þróun á öllum sviðum vegna þess að fólk frá mismunandi stöðum gæti

ekki sagt hvað því fyndist um hvert málefni og ekki væri hægt að miðla þekkingu á milli staða. Því má segja eins og fram kemur hjá Heimi Pálssyni og Höskuldi Þráinssyni (1988:10) að þýðingar séu afar mikilvægar í menningarlífi nútímans.

Til þess að skilja betur hvað er átt við með sögninni *þýða* þá ætla ég að segja frá nokkrum orðum sem notuð eru um þýðingar. Jón G. Friðjónsson (2006:1) segir að merking sagnarinnar ‘merkja, útskýra, útlista’. Hann segir jafnframt að sögnin sé dregin af orðstofninum *þjóð* og merki því það að ‘skýra eithvað fyrir fólk/þjóð’.

Hvað er þýðing? Það flutningur á milli mála og þá nota ég orðið mál í víðum skilningi. Þýðingar eru í eðli sínu gagnvirkar: Texti er færður úr einu máli yfir á annað og upplýsingarnar eiga að vera jafngildar. Ástráður Eysteinsson (1996:27–28) vitnar til Jakobson sem greinir þýðingar í þrjá flokka.

- (6) a. Þýðing innan tungumálsins („intralingual translation“), þ.e. þegar tiltekin boð eru endurflutt í sama málkerfi, til dæmis þegar einhver saga er endursögð og lögð að breyttum aðstæðum en sama tungumál notað.
- b. Þýðing milli tungumála („interlingual translation“), þ.e. flutningur merkingar af einu tungumáli á annað.
- c. Þýðing milli táknerfa („intersemiotic translation“), þar sem boð eru endurflutt með öðrum tákniðli, til dæmis þegar rituð saga er flutt sem látbragðsleikur. Kvikmyndun skáldsögu væri einnig dæmi um táknerfisþýðingu, en þar flækist málið vegna þess að tungumálið er notað ásamt myndmiðlinum og jafnvel tekin samtöl beint úr skáldsögunni, auk þess sem oft er einnig notuð tónlist (sem einnig býr yfir þýðingargildi af þessu tagi).

Í þessa þrjá flokka má skv. Jakobson setja alla texta, ljóð og sögur sem þýdd eru. Þeir segja frá öllum þýðingum sem gerðar eru og lýsa því vel hvað felst í þeim. En þessir flokkar segja ekki frá textanum sjálfum heldur bara því hvað við er átt með þýðingu.

3.4 Um jafngildi

Eins og ég sagði í 3.3 þá eru þýðingar gagnvirkar þar sem texti er færður milli mála. Þá er mikilvægast að allt efnið komist til skila, að upplýsingarnar séu jafngildar.

Catford (1965:20) lýsir þýðingu á eftirfarandi hátt:

- (7) the replacement of textual material in one language (SL) by equivalent textual material in another language (TL).

Þetta merkir að skipt er á textum úr tilteknu máli, þ.e. frummálinu (Source language = SL), yfir á þýðingarmálið (Target language = TL). Grundvallaratriðin eru því eins og fram kemur hjá Jóni G. Friðjónssyni (2006:9) textaskipti milli frummáls og þýðingarmáls og það sem öllu máli skiptir en það er að málin eiga að vera jafngild.

Hvað er jafngildi? Svo virðist sem menn séu ekki á eitt sáttir um það. Ástráður Eysteinsson (1996:89–102) ræðir mikið um hugtakið og víesar oft til Nida (1964), hins kunna Biblú– og þýðingafræðings. Skoðunum Nida má lýsa svo, sbr. Ástráð Eysteinsson (1996:90):

- (8) frummálið <—> **ÞÝÐANDINN** <—> þýðingarmál

Skv. þessu, eins og Ástráður segir (bls. 90 o.v.), er þýðandinn því mitt á milli tveggja málsamfélaga. Annars vegar er frummálið sem bókin er skrifuð á en hins vegar þýðingarmál lesandans í nýju málsamfélagi. Og Ástráður vísar jafnframt til meginniðurstöðu Nida sem er sú að gera verði ráð fyrir tvenns konar jafngildi. Annars vegar er um að ræða formlegt jafngildi (e. formal equivalence), hins vegar áhrifajafngildi (e. dynamic equivalence). Skýring Nida á formlegu jafngildi er þessi, skv. Ástráði Eysteinssyni (1996:90):

- (9) Formlegt jafngildi beinir athygli að boðunum sjálfum, bæði formi þeirra og inntaki [...]. Frá þessum formlega sjónarhóli er þýðanda í mun að boðin í viðtökumálinu svari eins nákvæmlega og mögulegt er til hinna ýmsu þátta í frummálinu.

Það má segja að með formlegu jafngildi sé reynt að halda eins miklum trúnaði við frumtextann og mögulegt er í gegnum þýdda textann. Um áhrifajafngildið segir hins vegar, skv. Ástráði Eysteinssyni (1996:90–91):

- (10) [Áhrifajafngildi beinir athygli að] algjörlega eðlilegri framsetningu og reynir að setja viðtakandann í samband við hegðunarmynstur sem ríkjandi er í hans eigin menningarsamfélagi; slíkt krefst þess ekki að hann skilji menningarþætti í samhengi frummálsins til að skilja boð textans.

Hér er viðtakandinn því í aðalhlutverkinu. Því er hægt að segja að í slíkri þýðingu sé reynt að ná fram áhrifum á lesandann sem jafngildi þeim áhrifum sem frumtextinn hefur á sína lesendur.

3.5 *Þýðingaraðferðir*

Eins og fram kemur hjá Jóni G. Friðjónssyni (2006:8) er nauðsynlegt þegar á að þýða einhvern texta að gera sér grein fyrir textanum og eðli hans. Fyrst þarf að lesa textann vandlega og ákveða svo hvaða þýðingaraðferð henti viðkomandi texta. Þá þarf, eins og fram kemur hjá Heimi Pálssyni og Höskuldi Práinssyni (1988:82 o.v.) að hafa í huga hvort textinn er nytjatexti eins og t.d. auglýsingar, fræðilegir textar eins og t.d. lagatexti eða ljóð eða skáldsaga eins og hér um ræðir. Ekki er t.d. víst að sú aðferð sem skilar biblútexta best skili auglýsingatexta jafnvel. Og eins og Heimir og Höskuldur (bls. 71–72) segja þá þarf því að skoða það mjög vel hvað hentar hverjum texta fyrir sig, m.a. hvaða málsnið á að nota, þ.e. orðalag og orðaval sem tekur mið af aðstæðum. Í því felst þá líka að athuga hverjir munu einkum lesa textann, þ.e. hver markhópurinn eða lesendahópurinn er.

Newmark (1988:45) skiptir þýðingaraðferðum í two flokka. Í fyrri floknum er talað um áherslu á frummálið en í seinni floknum er talað um áherslu á þýðingarmálið. Þetta er sett fram á eftirfarandi hátt hjá Jóni G. Friðjónssyni (2006:12–13).

(11) Áhersla á frummálið	Áhersla á þýðingarmálið
Frá orði til orðs (word-for-word)	Aðlögun (adaption)
Orðrétt þýðing (literal)	Frjáls þýðing (free)
Kórrétt þýðing (faithful)	Eðlileg þýðing (idiomatic (natural))
Þýðing á grundvelli merkingar (semantic)	Þýðing á grundvelli tjáningar (communicative)

Eins og fram kemur hjá Jóni G. Friðjónssyni (2006:15) þá telur Newmark að tvær aðferðir nái grundvallarmarkmiðum þýðinga. Þær eru *þýðing á grundvelli merkingar* og *þýðing á grundvelli tjáningar*. Jón segir jafnframt að þýðingar sem byggist á merkingu miðist við málhæfni höfundar frumtextans og nákvæmni sé umfram allt takmarkið. Hins vegar miðist þýðingar á grundvelli tjáningar við málhæfni lesandans. Boðskapurinn sem í frumtextanum felst skiptir meginmáli.

En Jón hefur fleira að segja. Hann segir að illa orðaðar setningar eða rangar í þýðingu á grundvelli merkingar séu látnar halda sér og hún sé því yfirleitt lakari en frumtextinn í mál og stíl. Á hinn bóginn séu vondar setningar eða jafnvel rangar í þýðingu á grundvelli tjáningar leiðréttar eða umorðaðar enda á þýðingin að vera “einföld, gagnorð og rituð á eðlilegu en þróttmiklu [] máli” eins og Jón (bls. 15) segir.

3.6 Samantekt

Í þessum kafla fjallaði ég um þýðingar. Ég sagði aðeins frá sögu þýðinga og merkingu þeirra. Ég sagði frá því hvernig hægt er að skipta þýðingum upp í margs konar flokka. Bæði flokka sem varða textann sem á að þýða og svo líka flokka sem notaðir eru til þess að þýða textann.

Í næsta kafla ætla ég að fjalla um þýðinguna sjálfa og ýmis vandamál sem komu upp. Þar geri ég grein fyrir því hvaða aðferð ég valdi við þýðinguna. Ég byrja þó á því að gera grein fyrir þýðingarmálinu, þ.e. tagalog.

4. KAFLI

UM PÝÐINGUNA

4.1 Inngangur

Hér á eftir verður gerð grein fyrir ýmsum vandamálum sem komu upp við þýðinguna. Það verður líka talað um ýmis önnur atriði varðandi þýðinguna, t.d. málfræðileg atriði, og ég mun líka tala um tungumálið sem þýtt var yfir á. Í 4.2 fjalla ég um móðurmál mitt, tagalog, og í 4.3 tala ég um þýðingarvandamál þau sem tengjast þeirri þýðingaraðferð sem ég notaði. Einnig um manna- og staðarnöfn og hvernig ég fór að því að þýða þau yfir á tagalog. Síðan verður fjallað um menningarmunur, orðaval og stíll. Í lokin 4.4 verður svo stutt samantekt.

4.2 Um tagalog⁴

Tagalog er af ástrónesísku málættinni. Hún er þjóðtunga Filippseyinga og er mikið töluð í Manilu, höfuðborg Filippseyja, sem er í syðst á norðurhluta Filippseyja. Það svæði heitir Luzon. Orðið *tagalog* merkir á ensku ‘river people’, orðið *taga* merkir ‘place of origin’ og *ilog* merkir ‘river’. Samsett er orðið því tagalog. Tagalog er að mestu komið úr spænsku. Ekki er samt vitað hvort tagalog hafi verið til sem tungumál á Filippseyjum áður en Spánverjar yfirtóku landið. Auk tagalog eru sjö meginmállýskur talaðar á Filippseyjum: Ilocano, Pangasinan, Kapampangan, Bikol og þrjár bisayan- mállýskur, þ.e. Cebuano, Hiligaynon og Waray-Waray.

Enska er mikið töluð á Filippseyjum. Ensk tökuorð eru alltaf að koma meira og meira fyrir í hversdagsmáli og í blaðaskrifum. Og svo líka í sjónvarpi, bæði í fréttapáttum og í filippseyskum kvíkmyndum. *Taglish*, blanda af ensku og tagalog, er vinsælt mál meðal ungs fólks. Í taglish er enskum orðum slett inn í setningar í staðinn fyrir tagalogsk orð. Í (12a) má sjá dæmi um setningu á tagalog, (12b) er enska þýðingu,

---

⁴ Upplýsingarnar í kaflanum er að finna hjá Dalby Andrew (1998:600-602) og á Netinu; slóðin er http://en.wikipedia.org/wiki/Tagalog_language; skoðað 06.05.08

og að lokum (12c) setninguna á taglish. Þar má sjá hvernig enska orðið *driver* kemur í staðinn fyrir orðið *tsuper* ‘ bílstjóri’.

- (12) a. Pakitawag ang *tsuper*.
= Viltu vera svo vænn að kalla í bílstjórann?
b. Please call the *driver*.
c. Pakitawag ang *driver*.

Orðaröð í tagalog er tvenns konar. Annaðhvort er frumlagið í fyrsta eða öðru sæti. Í fyrra tilvikinu er röðin *frumlag-sögn-andlag* (e. SVO), í því seinna *sögn frumlag-andlag* (e. VSO). Síðari gerðin er mikið notuð, sérstaklega í talmáli.

Dæmi um báðar raðirnar má sjá hér í sömu röð og þær voru kynntar.

- (13) a. Dyrnar voru lokaðar.
Ang mga pintuan ay sarado.
greinir + fleirtala + *dyr* + *vera* + *lokaðar*
b. Lokaðar dyrnar.
Sarado ang mga pintuan.
lokaðar + greinir + fleirtala + *dyr*

Í raun og veru hefur tagalog ekki sögnina *vera*. Skv. Aspillera (1981:11) er tagalógska *ay* ‘vera’ bara tengibogi eða bindibogi sem er notaður þegar setning hefst á frumlagi. Ef setningin hefst á sögn og frumlagið er í öðru sæti þá er tengiboganum/ bindiboganum sleppt.

Að vera með jafnmörg tungumál og eru á Filippseyjum getur oft skapað nokkur vandamál. Þrátt fyrir að tagalog sé þjóðtunga í landinu þá er ekki þar með sagt að allir tali tungumálið. Stundum hefur kennslan ekki verið nógu góð eða einhver önnur ástæða getur líka verið fyrir því að sumir læra ekki tungumálið. Þetta vandamál er t.d. ekki að finna á Íslandi og þess vegna mætti segja að staða íslenskunar sé sterkari hér á landinu heldur en staða tagalog á Filippseyjum þar sem allir Íslendingar skilja eitt og sama tungumálið.

4.3 Pýðingarvandamál

Við þýðinguna þurfti ég að velta fyrir mér hvernig best væri að þýða textann. Ég þurfti að lesa yfir textann og síðan ákveða hvaða aðferð væri best til þess koma þýðingunni til skila. Að lokum ákvað ég að velja orðréttu þýðingu, sbr. (11) í 3.5. Skv. Newmark (1988:45) og Jóni G. Friðjónssyni (2006:13) þá snýst orðrétt þýðing um það að reyna að koma setningum til skila á sem líkastan hátt og er í frummálinu og þá eru sum orðin jafnvel orðrétt þýdd. Ég valdi þessa orðréttu þýðingu vegna þess að ég taldi það vera auðveldustu leiðina fyrir mig, auk þess tel ég að þessi leið nái betur til lesandahópsins.

Sem dæmi um þýðingu þar sem sum orðin eru þýdd beint get ég nefnt setninguna í (14)

- (14) – Ég gat ekki sofið, sagði hann. (Bls. 288.)
–Hindi ako makatulog, sabi niya. (Þýðing, bls. 2.)

Orðin *hindi ako* koma þarna í staðinn fyrir *Ég gat ekki: hindi ‘gat ekki’ en ako ‘ég’*. Þarna snýst orðaröðin við. En sem dæmi um beina þýðingu þá þýðir orðið *makatulog* sama og ‘sofið’. Og svo í endanum á setningunni kemur *sabi niya* en það getur bæði verið fyrir ‘sagði hann’ en líka ‘sagði hún’.

4.3.1 Orðasambönd

Í þýðingunni lenti ég í nokkrum vandræðum með sum orð og orðasambönd. Sem dæmi um setningu sem ekki var hægt að þýða orðrétt get ég nefnt setningu þar sem orðasambandið *fjarri öllu lagi* sem kom fyrir í textanum. En áður en ég gat þýtt það varð ég að gera mér grein fyrir því hvað þetta merkti í raun og veru. Svo reyndi ég að koma merkingunni til skila á sem bestan hátt en með mismunandi orðum sem eru í frummálinu. Þetta orðasamband var mjög erfitt að skilja. En þegar ég komst að merkingunni þá lenti ég í öðrum vanda. Svona samband eða annað sem svipað er ekki til í tagalog. Því varð ég að reyna að koma merkingunni til skila en á okkar tungumáli þannig að það væri skiljanlegt með sömu merkingu. Hér reyndi því á jafngildið sem rætt var um í 3.4. En dæmi um þetta má sjá í (15). Í c-lið er svo aftur íslensk þýðing á tagalógsku setningunni:

- (15) a. ...það sem hann sagði var ekki fjarri öllu lagi. (Bls. 290.)
 b. ...na ang sinabi niya ay hindi malayo sa katotohanan. (Pýðing bls.3)
 c. ‘...það sem hann sagði var ekki langt frá því sem raunverulega gerðist’

Á bls. 295 er að finna sambandið *vera uppi á teningnum*. Jón G. Friðbjörnsson (1993:649) segir að til séu ýmis afbrigði af sambandinu: *e-ð er/verður upp/uppi á teningnum* og hann segir að merkingin sé ‘tiltekin staða kemur upp, mál skipast átiltekin veg’. Í Röddinni segir(bls.295):

- (16) a. Pað sama **var uppi á teningnum** þegar hún kom þangað kvöldið áður.
 b. Ganoon din ang kalagayan nito nang puntahan niya uli noong nakaraang gabi. (Pýðing bls. 8.)
 c. ‘það var ástand á konunni þegar hún kom aftur kvöldið áður’

Hér sést að sambandið er ekki til í tagalog og því varð ég að umorða það eins og sést af merkingunni í c.

Ég get einnig nefnt í setningu þar sem orðasambandið *blóta í sand og ösku* kemur fyrir í textanum. Skv. Jóni G. Friðjónssyni (1993:520) þýðir sambandið *bölva í sand og ösku* ‘formæla einhverjum’. Jón gefur til kynna að fleiri afbrigði séu til af orðasambandinu með því að segja að *bölva einhverjum undir sand og ösku* sé elsta afbrigðið og frá lokum 19. aldar. Hann nefnir hins vegar ekki afbrigðið með *blóta*. En skv. Ásgeiri Blöndal Magnússyni (1989:66) merkir *blóta* m.a. ‘bölva’. Hann segir líka að þessi merking, þ.e. *blóta*, stafi frá kristnum áhrifum.

Jón G. Friðjónsson (1993:520) segir enn fremur um orðasambandið.

- (17) *Sandur og aska* vísa til þeirra hugmynda er menn höfðu um *helvítí*, þ.e. tákni einhvers gróðursnauðs. Orðatiltækið merkir því eiginlega ‘óskar e-m til helvítis’.

Hér má sjá dæmi um setninguna með *blóta í sand og ösku*. Í síðustu setningunni er tagalógska þýðingin. Þar hef ég þó valið að sleppa allri kristilegri tilvísun eins og í íslensku.

- (18) a. Hann blótaði mér í sand og ösku og... (Bls. 298.)
 b. Sinumpa niya ako sa kasamaan at... (Pýðing bls. 10.)
 c. ‘hann óskaði mér á versta veg og...’

4.3.2 Manna– og staðarnöfn

En það voru ekki bara orðatiltæki sem gengu ekki í tagalog. Einnig voru það manna– og staðarnöfn. Í erlendum glæpasögnum sem þýddar eru yfir á tagalog er stundum breytt um nöfn eftir merkingu eða þau þýdd eftir menningarumhverfi. Til dæmis er enska nafnið *Peter* alltaf *Pedro* í tagalog; það er tökunafn úr spænsku og hin rétta samsvörin. Í textanum eru mörg mannanöfn sem Filippseyingum eru auðvitað alveg ókunn.

Um mannanöfn segja Heimir Pálsson og Höskuldur Práinsson (1988:27):

- (19) Sjaldnast er ástæða til að „þýða” mannanöfn beinlínis, nema þá að þau hafi einhverja sérstaka merkingu eða skírskotun í frumtextanum sem ástæða kann að vera til að reyna að ná.

Sem dæmi má nefna nöfnin *Sigurður Óli*, *Elínborg*, *Ösp*, *Guðlaugur* og *Stefanía*. Það eru engir stafir með kommu í tagalog nema til að tákna áherslu. Þannig voru allir kommustafirnir notaðir áfram en án kommu. Nafnið Sigurður Óli varð t.d. Sigurdur Oli. Þarna sést líka að ð verður *d* enda er ð séríslenskur stafur eins og *b*, *a* og *ö*. *P* er skrifað *th*, *ö* myndi bara verða *o* og *a* yrði skrifað *ae*. Samkvæmt þessu myndi allur framburður á nöfnum og staðarheitum breytast og ekkert hljómaði eins og á íslensku. Hér að neðan færri ég nöfin sem voru umrituð frá íslensku yfir á tagalog.

(20)	Íslenska	Tagalog
	Sigurður Óli	Sigurdur Oli
	Elínborg	Elinborg
	Ösp	Osp
	Guðlaugur	Gudlaugur
	Stefanía	Stefania
	Stína	Stina

Hugsanlegt hefði verið að þýða Sigurðarnafnið með nafninu *Victor* en það gerði ég ekki. Skv. Ásgeiri Blöndal Magnússyni (1989:813) er nafnið búið til úr *sigur* og *vörður*. Nafnið *Viktor* er komið úr latínu, *victor*, og merkir ‘sigurvegari’ skv. Guðrúnu Kvaran og Sigurði Jónssyni (1991:564).

Ég lét ekki öll staðarheiti halda sér, t.d. ekki *Kleppur*. Allir Íslendingar vita hvað átt er við með orðinu. En Filipseyningar sem læsu bókina myndu ekki vita hvað það væri. Þess vegna sleppti ég orðinu *Kleppur* og setti inn orðið *pagamutan ng mga baliw* (þýðing, bls. 8) en það myndi vera geðsjúkrahús á íslensku. En aftur á móti þegar minnst var á staðarheiti einsog *Lækjartorg* og *Hlemmur* þá lét ég þau standa óbreytt. Aðallega gerði ég það vegna þess að ef ég þýddi orðin þá myndu bæði orðin koma út sem strætisvagnastoppistöð. Ef ég hefði gert það þá gætu þeir sem myndu lesa bókina ruglast á þessu og halda að um sama staðinn væri að ræða.

4.3.3 Menningarmunur

Við þýðinguna lenti ég í erfiðleikum um hvernig á að þýða séríslensk orð sem tengist um menningarmun.

Jólin á Filipseyjum eru haldin eins og hér á Íslandi. Í byrjun september á götum úti er byrjað að skreyta. Á Filipseyjum snjóar aldrei og því eigum við ekkert tagalógsk orð yfir *snjó* og ekkert hugtak eins og *rauð jól*. Filipseyningar horfa á sjónvarpið og fylgjast með fréttum frá öðrum löndum þar sem þetta fyrirbrigði á sér stað og draga sínar ályktanir í samræmi við það. Af því að við höfum enginn innlend orð yfir *snjó* og *rauð jól* í tagalog þá notum við ensk orð í staðinn. Hér má sjá dæmi:

- (21) a. Pað yrðu ekki **rauð jól** í ár. Tekið var að **snjóa** fyrir alvöru. (Bls. 287.)
b. Magicing white christmas sa taong ito. Nag–umpisa nang **mag–snow**
ng marami. (Þýðing bls. 1.)
c. ‘það verða hvít jól í ár. Það byrjar að snjóa mjög mikil’

Í dæmi b. notaði ég *white christmas* vegna þess að Filippseyingar eiga ekkert hugtak yfir rauð jól. Einnig ég kaus að nota enska orðið yfir snjó þó að orðið *niyebe* sé til í tagalog enda gæti það valdið misskilningi þar sem að fólk er vant að nota enska orðið en það tagalógska.

Hangikjöt er ekki hluti af fæðu Filippseyinga. Í textanum kemur orðið *hangikjöt* fyrir. Hér má sjá dæmi um setninguna.

- (22) a. Pau ætluðu að sjóða **hangikjöt** og ... (Bls. 287.)
- b. Magluluto sila ng **hamon de bola**. (Pýðing bls. 1.)
- c. ‘þau ætla að elda reykt svínakjöt’

Ástæðan fyrir því að ég þýddi orðið ekki beint er sú að Filippseyingar þekkja reykt svínakjöt og þó að ekki sé venja að reykja lambakjöt þá er það svipað og að reykja svínakjöt. Á Filippseyjum eru kindur en almennt borða Filippseyingar ekki kindakjöt. Kindur er aðallega á norðurhluta Luzon sem er stærsta eyjan á Filippseyjum.

4.3.4 Orðaval og stíll

Arnaldur notar slangur og tökuorð, einkum úr ensku. Í textanum koma þessi orð fyrir í samtölum. Slangur eða tökuorð eru mikið notuð á Filippseyjum. Notkunin bæði tengd ungu fólki og almenningi. Í þýðingunni reyndi ég að finna samsvarandi orð á tagalog en það var ekki alltaf hægt. Hér á eftir koma nokkur dæmi. Fyrst koma íslensku orðin en svo þýðingin. Orðið *smákrimmi* er þýtt með samsvarandi orði. Orðið *dópisti* er þýtt með ensku tökuorði sem líka slangur í tagalog. Orðið *spítt* er þýtt með orðinu *gamot* því að orðið er sömuleiðis slangur í þýðingarmálínu. Tagalógsku orðin fyrir *djobb* og *fíla* eru hins vegar ekki slangur; orðið *trabaho* sem notað er fyrir *djobb* er tökuorð úr spænsku.⁴

- (23) a. **smákrimmi** (bls. 289), sbr. **krimmi** ‘glæpamaður’; e. *criminal*; t. **kriminal**
- b. **dópisti** (bls. 289), sbr. *fíkill* ‘heróínfíkill’; e. *drug addict*; t. **adik**
- c. **spítt** (bls. 290), sbr. *amfetamín* ‘fíknefni’; e. *amphetamine*; t. **gamot**

---

⁴ Merking íslensku orðanna er skv. *Íslenskri orðabók* (2002).

- d. **djobb** (bls. 294), sbr. *atvinna* ‘starf’; e. *job*; t. **trabaho**
- e. **fila** (bls. 302), sbr. *hafa dálæti á* ‘kunna vel við’, e. *feel*, t. **maramdamán**

4.4 Samantek

Í þessum kafla byrjaði ég að segja frá tagalog en það er tungumálið sem ég þýddi yfir á. Ég sagði mjög stuttlega frá því hver munurinn er á tagalog og íslensku, m.a. orðaröð, og svo ýmsu sem varðar sögnina *vera*. Síðan fjallaði ég um þýðinguna sjálfa, um vandamál sem ég lenti í og hvernig ég fór að því að leysa þau. Ég sagði líka frá því hvaða þýðingaraðferð ég notaði sjálf þegar ég var að þýða.

5. KAFLI

LOKAORD

Röddin er mjög skemmtileg bók. Mér kom það á óvart hversu skemmtileg hún var og það var ekki eins erfitt að lesa og skilja hana eins og ég hélt fyrst. Sagan var góð og spennandi.

Þegar ég byrjaði að þýða þá fannst mér mjög erfitt að nálgast efnið en smám saman skildi ég að það eru magrar aðferðir við að þýða úr einu máli í annað og eins hvernig það er hægt að blanda saman mismunandi aðferðum til að koma textanum til skila, með sömu merkingu og höfundurinn hafði fyrir textann á frummálinu. Samt kaus ég að nota orðréttu aðferð.

Til að gera góða þýðingu er mikilvægt að gera ráð fyrir markhóp og stíl bókarinnar. Þetta er gert til þess að ákveða hvaða þýðingaraðferð sé best að nota og fyrir hvaða lesendahóp þýddi textinn er ætlaður, þá er hægt að segja til um hvernig best er að skrifa textann fyrir mismunandi aldurshópa. Þannig að sá hópur sem textinn er fyrir getur skilið textann á sem bestan hátt.

Þegar ég var að skrifa ritgerðina þurfti ég að eiga við vandamál sem tengdust því að þýða textann yfir á tagalog. Það er mikill munur á milli íslensku og tagalog og þessi ritgerð væri miklu lengri ef talað væri um öll atriðin. Það var hins vegar ekki hægt.

Að lokum vil ég þakka Margréti Jónsdóttur sérstaklega fyrir alla hjálpinu og þolinmæðina.

HEIMILDIR

- Arnaldur Indriðason. 2002. *Röddin*. Vaka-Helgafell, Reykjavík.
- Aspillera, Paraluman S. 1981. *Basic Tagalog for Foreigners and Non-Tagalogs*. M.& L. Licudine Enterprises, Manila.
- Ásgeir Blöndal Magnússon. 1989. *Íslensk orðsifjabók*. Orðabók Háskólans, Reykjavík.
- Ástráður Eysteinsson. 1996. *Tvímaeli. Þýðingar og bókmennitir*. Bókmenntafræðistofnun, Háskólaútgáfan, Reykjavík.
- Catford, John Cunnison. 1965. *A Linguistic Theory of Translation*. Oxford University Press, London.
- Dalby, Adrew. 1998. *Dictionaries of Languages*, The Definite Reference to more than 400 Languages. Bloomsbury Publishing, London.
- English, Leo James. 1977. *English-Tagalog Dictionary*. National Bookstore, Mandaluyong City.
- Guðrún Kvaran og Sigurður Jónsson frá Arnarvatni. 1991. *Nöfn Íslendinga*. Heimskringla, háskólaforlag Máls og menningar, Reykjavík.
- Heimir Pálsson og Höskuldur Práinsson. 1988. *Um þýðingar*. Iðunn, Reykjavík.
- Íslensk orðabók. 2002. Ritstjóri: Mörður Árnason. Priðja útgáfa, aukin og endurbætt. Edda, Reykjavík.
- Jón G. Friðjónsson. 1993. *Mergur málsins*. Íslensk orðatiltæki, uppruni, saga og notkun. Örn og Örlygur, Bókaklúbbur hf. Reykjavík.
- Jón G. Friðjónsson. 2006. *Þýðingar*. Fjölrit. Háskóli Íslands.
- Newmark, Peter. 1988. *A Textbook of Translation*. Prentice Hall, New York o.v.
- Sverrir Hólmarsson, Christopher Sanders og John Tucker. 1989. *Íslensk-ensk orðabók. Concise Icelandic-English Dictionary*. Iðunn, Reykjavík.

Af Netinu:

http://en.wikipedia.org/wiki/Tagalog_language

www.bokmenntir.is

www.edda.is

ÞÝÐING Á KÖFLUM 30 OG 31 ÚR
RÖDDINNI
EFTIR
ARNALD INDRIÐASON

Nalaman ni Erlendur na nagtatrabaho si Osp sa itaas na palapag ng silid niya at umakyat nang hagdanan pagkatapos niyang magkape at may palamanang na tinapay galing sa almusal na bupey.

Kinontak niya si Sigurdur Oli tungkol sa impormasyong kailangan niyang maipon at tumawag kay Elinborg upang alamin kung naalaala ba nitong tanungin o imbistigahan ang babaeng katipan ni Stefania sa otel, noong makita siya sa kamera. Nakaalis na si Elinborg ng bahay at hindi na nasagot ang teleono.

Nakahigang gising si Erlendur sa higaan niya hanggang magdamag sa kadiliman. Nang bumangon na siya, dumungaw ito sa bintana ng otel. Magiging white christmas ang taong ito. Nag-umpisa nang mag-snow ng marami. Nakikita niya ito sa liwanag ng ilaw sa mga poste. Makapal na snow ang nahuhulog sa ilawan na parang mga tabing sa bisperas ng pasko.

Nagpaalam si Eva Lind sa kanya, sa pasilyo ng silong. Nais niyang makipagkita sa bahay nito sa gabing iyon, gabi ng bisperas ng pasko. Magluluto sila ng hamon de bola at nag-isip siya nang magising, kung anong regalo ang maaari niyang ibigay dito para sa pasko. Niregaluhan niya ng ilang maliliit na bagay nang tumira ito sa kanya sa pasko at binigyan siya nito ng medyas, na inaming ninakaw niya lang ito, at isang pares ng guwantes nang isang bisis, na ayon sa kanya ay binili niya ngunit nawala kaagad nito. Hindi na siya nagtanong pa tungkol dito. Marahil mas gusto nito na sa kalagayan niya ay huwag na itong magtanong kailan man ng kung ano, maliban na lamang kung ito ay mahalaga.

Tumawag muli si Sigurdur Oli sa kanya tungkol sa mga impormasyon. Hindi ito marami ngunit sapat na para ipagpatuloy niya ang pagsisiyasat. Hindi ganap na alam ni Erlendur kung ano ang hinahanap niya ngunit naisip niyang kapaki-pakinabang subukan ang teoriya.

Tinitingnan niya ito na nagtatrabaho sa itaas tulad ng dati hanggang sa napansin siya nito. Wala siyang nakitang pagkamangha dito lalo na nang makita siya.

“Bumangon ka na pala?” sabi nito, na para bang siya na ang pinakatamatad na kostumer ng otel.

“Hindi ako makatulog, sabi niya. “Sa totoo lang ikaw ang nasa isip ko buong magdamag.”

“Ako?” sabi ni Osp at nilagay ang tuwalya sa basket ng labahin. “Sana walang kabastusan,” sabi niya. “Nagsawa na kasi ako sa mga kalaswaan dito sa otel.”

“Wala” sabi ni Erlendor. “Walang kabastusan.”

“Tinanong ako ni Taba kung ako ba ang nagbibigay sa iyo ng impormasyon. At sinigawan ako ng kusinero na para bang nagnanakaw ako sa bupey niya. Alam nilang nag-uusap tayo.”

“Kahit papaano, alam ng lahat ang mga nangyayari dito sa otel,” sabi ni Erlendor. “Pero sa katunayan walang nagsasalita bawat isa sa kanila. Mahirap pakitunguhan ang ganitong mga tao. Tulad mo, halimbawa.”

“Ako?” Pumasok ng silid si Osp kung saan siya naglilinis at sumunod si Erlendor sa kanya tulad ng dati.

“Sabihin mo sa akin ang lahat ng nalalaman mo at paniniwalaan ko ang bawa’t katagang sasabihin mo sapagkat lumalabas na totoo at marangal ka, at nagsasabi ka ng katotohanan at nagsasabi ng tanging karahasan na alam mong ito’y isang kasinungalingan. Di gaanong grabe para aming mga pulis ang ganyang uri ng kasinungalingan. Alam mo ba kung ano ang ibig kong sabihin?”

Hindi siya sinagot ni Osp. Abala ito sa pagpapalit ng sapin sa kama. Binabantayan siya ni Erlendor. Hindi niya mahulaan kung ano ang iniisip nito. Nagkukunwari ito na wala siya sa silid. Na parang bang mauuga niya ito kung magkukunwari lamang wala siya.

“Hindi mo sinabi sa akin halimbawa, na may kapatid kang lalaki,” sabi ni Erlendor.

“Bakit ko sasabihin sa iyo iyan?”

“Dahil may problema siya.”

“Wala siyang kahit anong problema.”

“Para sa akin wala,” sabi ni Erlendor. “Hindi ko siya binigyan ng problema. Ngunit may problema siya at minsan ay naghahanap ng kapatid kapag kailangan niya ang tulong.”

“Hindi ko alam kung saan patungo ang usapang ito,” sabi ni Osp.

“Sasabihin ko sa iyo. Nakulong siya ng dalawang beses, hindi matagal, sa pagakyat bahay at pagnanakaw. Nalulusutan niya ang ibang gusot, ang iba nama'y hindi, na talaga namang dapat hulihin siya. Ito ang pangkaraniwang mga krimen ng mga salarin. Pangkaraniwang mga krimen ng mga adik na nagkakautang. Sugapa na siya sa pinakamahal na gamot at kailan ma'y wala siyang sapat na pera. Ngunit ang mga negosyante ng droga ay hindi nag-aatubiling maningil. Nadakip nila ito ng maraming beses at pinalo ito. Minsan pinagbanta-an nilang pukpukin siya ng maso sa tuhod. Sa gayon kailangan niyang gumawa ng kaka-ibang paraan maliban sa pagnanakaw para sa droga. Para may pambayad sa utang.”

Inilapag ni Osp ang mga sapin ng kama.

“Gumagawa siya ng paraan upang matustusan ang bisyo,” sabi ni Erlendur. Malamang alam mo ito. Katulad ng ginawa nitong mga bata. Mga batang adik na wala ng pag-asaya”.

Hindi siya sinagot ni Osp.

“Naiintindihan mo ba kung ano ang sinasabi ko?”

“Si Stina ba ang nagsabi sa iyo nito?” sabi ni Osp. “Nakita ko siya rito sa otel kahapon. Madalas ko siyang nakikita rito at kung mayroon mang puta, siya iyon.”

“Hindi niya sinabi sa akin ang tungkol dito,” sabi ni Erlendur at hindi pinayagan si Osp na ibahin ang usapan. “Kamakailan lang nasa pasilyo ang kapatid mo sa silong kung saan nakatira si Gudlaugur. Maaaring sabihin, na nagpunta siya roon pagkatapos ng patayan. Madilim sa dakong loob ng pasilyo at walang may nagpupunta doon. Malamang na nanggaling siya roon kailang lang. Nandoon pa rin ang amoy niya, para sa mga may alam sa droga. Para sa mga humihitit ng damo at gumagamit ng droga at nagtutunaw ng heroin.”

Tinitigan siya ni Osp. Hindi gaanong abala si Erlendur nang makipagkita sa kanya. Tanging dakong looban ang lubusang nilinis ngunit may nakita siya sa reaksyon nito na ang sinabi niya ay hindi malayo sa katotohanan. Nag-isip siya kung kailangan ba niyang sumugal ng higit pang mga panganib. Nag-alangan muna siya sandali bago nagpasyang magpatuloy.

“Nakita rin namin ang maskada niya,” sabi ni Erlendur. Matagal na ba siyang gumagamit nito?”

Tahimik pa ring nakatitig sa kanya si Osp. Sa wakas tumungô rin siya sa higaan at sa kumot na hawak niya. Tinitigan nang matagal ang kumot na para bang susuko at nagpatihulog ito sa katre.

“Simula noong labing-limang taong gulang siya,” mahinang sabi niya na halos hindi marinig ni Erlendor.

Naghintay siya upang magpatuloy ito, pero wala na itong sinabi at tumayo silang magkaharap sa isa’t-isa sa silidng otel, at hinayaan ni Erlendor na maghari ang katahimikan kahit sandali. Pagkatapos ay nahirapang napabuntong-hininga si Osp at umupo sa higaan.

“Palagi siyang walang pera,” mahinang sabi ni Osp. “Nagkautang sa lahat.

Parati. At pagkatapos pinagbabantaan nila ito at binubugbug, ngunit patuloy pa rin siya

at parami ang mga utang. Minsan mayroon siyang pera at nakakabayad kahit papaano.

Matagal nang sumuko sa kanya si nanay at si tatay. Labimpitong taong gulang nang palayasin siya. Pinadala siya sa rehab kung saan siya ay tumakas. Hindi siya umuwi ng mga isang linggo at ipinaalam nila sa pahayagan ang tungkol sa pagkawala nito. Wala itong pakialam. Mula noon naging palaboy na siya. Ako lang mag-isa sa pamilya ang nakikitungo sa kanya. Pinatira ko siya minsan sa silong noong tag-lamig. Natutulog siya sa dakong looban kung kinailangan niyang magtago. Pinagbawalan ko siyang magdala ng droga doon pero hindi ko siya mapigil. Walang sinuman ang makakapigil sa kanya.”

“Binibigyan mo ba siya ng pera? Para bayaran ang mga taong ito?”

“Minsan, ngunit hindi ito sapat. Nagpunta sila sa bahay nila nanay at tatay, at nagbanta ng masama at sinira nila ang kotse ni tatay at sinubukan nilang magbayad upang makaiwas sa kanila pero napakarami lang nito. Pinatungan nila ng tubo ang utang na talagang kakatwa at nang magsuplong sila sa pulis, katulad mo kung tawagin, sinabi lang nila na maaaring wala silang magawa dahil sa mga banta lamang ito at para bang pwede lang magbanta ng tao.”

Tumingin siya kay Erlendor.

“Kung pinatay nila si tatay sa panahong iyon baka siyasatin niyo ang kaso.”

“Kilala niya si Gudlaugur?” Ng kapatid mo? Tiyak nagkakilala na sila sa isa’t-isa. Doon sa paselyo.”

“Magkakilala sila, seryosong sinabi ni Osp.”

“Paano?”

“Binabayaran siya ni Gulli para ...” huminto si Osp.

“Para ano?”

“Sa iba’t-ibang ginagawa niya para dito.”

“Pakikipagtalik?”

“Oo sa pakikipapagtalik.”

“Paano mo nalaman iyan?”

“Sinabi sa akin ng kapatid ko.”

“Nandoon ba siya kay Gudlaugur ng hapong iyon?”

“Hindi ko alam. Hindi ko siya nakita ng mga ilang araw at hindi mula ng...”
Huminto siya. “Hindi ko siya nakita mula ng saksakin si Gudloygur,” sinabi niya iyon.
“Hindi na siya nakipag-ugnayan pa.”

“Sa palagay ko, maaaring kagagaling niya lang sa pasilyo kamakailan lang. Magmula noong pinatay si Gudlaugur.”

“Hindi ko siya siya nakita.”

“Sa palagay mo ba, siya ang nanakit kay Gudlaugur?”

“Hindi ko alam,” sabi ni Osp. “Ang alam ko lang na wala siynag sinaktang tao kailanman. At palagi siyang naglalayas at tiyak naglalayas na siya ngayon dahil dito at kahit na wala siyang ginawa. Hindi niya kayang manakit kahit kanino.”

“At hindi mo alam kung nasaan siya ngayon?”

“Hindi. Wala akong balita sa kanya.”

“Alam mo ba kung kilala niya itong britanyang sinabi ko sa iyo. Si Henry Wapshott? Ang may pornografiya ng mga bata.”

“Hindi. Hindi niya ito kilala. O sa palagay ko hindi. Bakit mo tinatanong iyan?”

“Binabae ba siya? Ang kapatid mo?”

Sumulyap si Osp sa kanya.

“Alam kong ginagawa niya lahat dahil sa pera,” sabi nito. “Pero sa palagay ko hindi siya bakla.”

“Pakisabi mo sa kanya na gusto ko siyang kausapin. Kung mayroon siyang napansin sa silong, kaya kailangan tanunin ko siya tungkol dito. Kailangan ko rin siyang tanunin tungkol sa kaugnayan niya kay Gudlaugur. Kailangan malaman ko, kung nakita niya ito sa araw nang ito ay pinatay. Pwede bang gawin mo para sa akin iyan? Sabihin mo sa kanya na kailangang makausap ko siya?”

“Sa palagay mo siya kaya ang may gawa nito? Ang pumatay kay Gudlaugur?”

“Hindi ko alam,” sabi ni Erlendor. “Kapag wala akong balita kaagad sa kanya kailangan ipahayag kong pinaghahanap siya ng batas.”

Hindi umimik si Osp.

“Alam mo bang bakla si Gudloygur?” tanong niya.

Tumingala si Osp.

-Hinggil sa sinabi ng kapatid ko, parang bakla nga siya. At gayun din, sa pagbabayad niya sa kapatid ko para lang makapiling ito...”

Huminto si Osp.

“Alam mo bang patay na si Gudlaugur nang utusan kang sunduin siya?” tanong ni Erlendor.

Tumingin ito sa kanya.

“Hindi, hindi ko alam iyan. Huwag mong idiin sa akin ang bagay na hindi ko ginawa. Pinagbibintangan mo ba ako? Sa palagay mo, ako ang pumatay sa kanya?”

“Hindi mo sinabi sa akin ang tungkol sa kapatid mo sa silong.”

“Palagi siyang may problema ngunit alam kong hindi niya ginawa ito. Alam kong hindi niya magagawa ang ganitong karahasan. Hinding-hindi kailaman.”

“Talagang maganda ang inyong pagsasamahang magkapatid lalo na’t inaalagaan mo siyang mabuti.”

“Malapit kami sa isa’t-isa,” sabi ni Osp at tumayo. “Kakausapin ko siya kung makipag-ugnayan siya. Sabihin sa kanya na kailangan mong makipagkita kung sakaling alam niya ang anuman tungkol sa nangyari.”

Tumango si Erlendor at nagsabing mananatili siya sa otel buong maghapon kung sakali mang gusto siyang makausap nito.

“Kailangan maisagawa kaagad, Osp, sabi niya.”

Nang bumalik uli si Erlendur pababa ng bulwagan, napansin niya si Elinborg sa mesa ng resepsyon at nakita ang punong respyonistang tinuturo siya nito at lumingon si Elinborg. Hinahanap siya nito at mabilis na lumapit sa kanyang kinaroroonan na may pagkabalisa na minsan lang makita ni Erlendur sa mukha nito.

“May problema ba?” tanong niya nang papalapit na ito.

“Puwede ba tayong maupo kahit saan?” sabi nito. “Bukas na ba ang bar? Diyos ko! Ano bang trabaho ito? Nakakalumo! Hindi ko alam kung bakit ko ginagawa ito.”

“Ano ang nangyari?” tanong ni Erlendur at hinawakan ang bisig nito at sinamahan siya patungong bar. Sarado ang mga pintuan pero hindi nakasusi at pumasok sila doon sa loob. Kahit bukas ang pintuan parang sarado pa rin ang bar. Nakita ni Erlendur ang karatulang nagsasabi na hindi pa ito magbubukas pagkalipas isang oras. Umupo silang dalawa sa isang kubol.

“At nasira na ang pasko ko,” sabi ni Elinborg. “Hindi man lang ako nakapaghurno ng kaunti. At pupunta ang buong pamilya ng asawa ko mamayang gabi at...”

“Ikuwento mo sa akin kung ano ang nangyari,” sabi ni Erlendur.

“Anak ng tupa, palpak!” sabi niya. “Hindi ko siya maintindihan. Hindi talaga siya maintnidihan.”

“Sino?”

“Ang batang lalaki!” sabi ni Elinborg. “Hindi maintindihan kung ano ang ibig niyang sabihin.”

Sinabi niya kay Erlendur na sa halip na umuwi ng bahay at maghurno noong nakaraang gabi, nagpunta tuloy siya sa pagamutan ng mga baliw. Makatarungan na hindi niya alam kung bakit ngunit hindi maalis sa isipan niya ang problema ng magama. Nang sabihin ni Erlendur sa kanya na baka nagsawa na siya sa paghuhurno para sa mga biyenan hindi man lang siya ngumiti.

Nagpunta na siya dati sa pagamutan ng mga baliw nang kakausapin niya ang nanay ng bata na kasalukuyang malubha ang kalagayan at halos hindi makapagsalita. Ganoon din ang kalagayan nito nang puntahan niya uli noong nakaraang gabi. Nakaupo

ang inang umuugoy at walang alam alinman sa mundong ito ni sa kabilan. Likas na hindi alam ni Elinborg kung ano ang gusto niyang marinig tungkol dito pero inaanakala na maaring malaman niya anumang tungkol sa relasyon ng mag-ama na hindi pa lumitaw noon.

Alam niyang pansamantala lamang ang ina sa pagamutan. Naospital ito minsan nang kunin nitong magisa ang gamot at binuhos ito sa inodoro. Kapag umiinom ito ng mga gamot karaniwang bumubuti ang kalagayan nito. Inalagaan nitong mabuti ang pamamahay. Nang banggitin ni Elinborg ang ina sa mga guro ng bata, lumabas na mukhang inaalagaan niya rin ito ng mabuti.

Naupo si Elinborg sa harap ng silid pahingahan ng pagamutan, kung saan hinatid ng nars ang ina, at tiningnan niya itong pinapaikot-ikot ang buhok sa pamamagitan ng hintuturo nang paulit-ulit at may binibigkas ito na hindi marinig ni Elinborg. Sinubukan niyang kausapin ito pero parang malayo ang iniisip nito. Hindi tinugon ng babae ang mga tanong niya. Para siyang tulog na naglalakad.

Naupo muna sandali si Elinborg sa tabi nito hanggang sa maalala niya ang tungkol sa lahat ng klase ng galyetas na ihuhurno pa niya. Tumayo siya upang tumawag ng tao para samahan ang babae pabalik sa loob ng silid at nakasalubong ang bantay sa pasilyo. Nasa tatlumpong taong gulang siya at parang nagsasanay sa pagbubuhat. Nakaputing pantalon siya at puting kamiseta at kumikislot ang mga matitipunong lamang-baraso niya sa tuwing gumagalaw. Maiksi ang buhok, may bilog, namimintog na mukha at maliliit na mga matang malamim nakalubog sa ulo. Hindi nagtanong ng pangalan si Elinborg.

Sinamahan niya ito sa loob ng silid pahingahaan.

“Ay, si Aling Dora pala ito,” sabi ng bantay at nilapitan ang babae at tinaas ang braso nito. “Tahimik ka yata ngayong gabi.”

Tumayo ang babae na wala sa sarili tulad ng dati.

“Sabog ka ba, kawawa ka naman,” sabi ng bantay na hindi nagustuhan ni Elinborg ang tuno nito. Parang kausap nito ang limang taong gulang na bata. “At anong kahulugan na tahimik siya ngayong gabi?” Hindi ito mapakali.

“Pwede bang huwag mo siyang kausapin na parang maliit na bata,” masungit na sabi niya at maraggal gal kaysa sa hangad niya.

Tinignan siya ng bantay.

“Ano bang pakialam mo dito?” sabi niya.

“May karapatan siyang galangin tulad ng iba,” sabi ni Elinborg at mahinahon niyang sinabi na taga Himpilan siya ng pulisya.

“Maari nga,” sabi ng bantay. “Sa tingin ko hindi ko siya pinpakitaan ng pagkawalang galang. O siya Dora,” sabi niya at sinamahan ang babae patungong pasilyo.

Sinundan sila ni Elinborg sa likuran.

“Anong ibig mong sabihin nang sinabi mong tahimik siya ngayong gabi?”

“Tahimik ngayong gabi?” Inulit uli bantay at lumingon kay Elinborg.

“Sinabi mong tahimik yata siya ngayong gabi,” sabi ni Elinborg. “Hindi ba siya ganoon?”

“Tinatawag ko si Dora minsan na Pugante,” sabi ng bantay. “Lagi siyang tumatakas.”

Hindi siya naintindihan ni Elinborg.

“Ano ba ang pinagsasabi mo?”

“Hindi mo pa napapanood ang pelikula?” sabi ng tanod.

“Tumatakas siya?” Tanong ni Elinborg. “Dito sa ospital?”

“O kung namamsyal kami sa bayan,” sabi ng tanod. “Tumakas siya sa huling naming pamamsyal. Halos mabaliw na kami nang makita niyo uli siya sa Hlemmur at hinatid niyo siya rito sa tangapan. Hindi niyo siya pinakitaan ng respeto.”

“Kami?”

“Alam kong taga Himpilan ka ng pulisya. Tinapon niyo lang siya sa amin.”

“Anong araw nga iyon?”

Nag-isip siya tungkol dito. Sarili niyang kasama ito at ng dalawa pang mga pasyente nang makawala ito sa kanila. Nasa Lækjartorg sila noon. Lubos niyang natatandaan kung kailan iyon. Kagaya ng araw nang makamit niya ang galing niya sa bench press.

Magkatugma ang petsa ng sinaktan ang batang lalaki.

“Hindi ba ang asawa niya ang nagsumpong tungkol dito nang tumakas siya sa inyo?” tanong ni Elinborg.

“Tatawagan na sana namin siya nang makita niyo ito. Lagi namin silang binibigyan ng konting panahon para sila bumalik. Kung hindi, lagi kaming nakaabang sa telepono.”

“Alam ba ng asawa na tinatawag niyo siya ng ganoon? Pugante.”

“Hindi namin siya tinatawag ng ganoon. Ako lang. Hindi niya ito alam.”

“Alam ba niyang tumatakas ito?”

“Wala akong sinasabi sa kanya. Lagi naman siyang bumabalik muli.”

“Hindi ako makapaniwala nito, daing ni Elinborg.”

“Kailangan talagang mabigyan siya ng gamot para hindi siya makatakas,” sabi ng bantay.

“Malaking pagbabago ito!”

“Halika na Dora ko,” sabi ng bantay at sumara ang pintuan ng tanggapan. Napatitig si Elinborg kay Erlendur.

“Sigurado ako na siya nga. Ang tatay nga”

Ngayon maaaring nakatakas ito pauwi sa bahay nila, sinaktan ang anak at muling lumundag palabas. Kung nagsasabi lang sana ang lokong bata”

“Bakit kailangan niyang saktan ang anak niya?

“Wala akong opinyon tungkol diyan,” sabi ni Elinborg. “Baka may naririnig siyang mga boses.”

“At mga bali na daliri at mga pasa? Lahat ng iyan sa buong taon? Siya lang pala parati kung gayon?”

“Hindi ko alam.”

“Kinausap mo ba ang tatay?”

“Kagagaling ko lang sa kanya.”

“At?”

“Mangyaring hindi ko siya matalik na kaibigan. Hindi niya nakita ang anak mula ng pinasok namin ang bahay at ginulo ang lahat ng gamit. Sinumpa niya ako sa kasamaan at...”

“Anong sabi niya tungkol sa asawa niya, sa nanay?” Sumabad si Erlendur ng walang pasensya. “Tiyak na pinaghihinalaan niya ito.”

“Walang sinabi ang bata.”

“Maliban sa nangungulila siya sa ama niya,” sabi ni Erlendur.

“Oo, maliban diyan. Nakita siya ng tatay niya sa silid at ang akala nito gumapang ito pauwi ng bahay galing paaralan sa ganoong kalagayan.”

“Pinuntahan mo ang bata sa ospital at tinanong kung ang tatay ba niya ang nanakit sa kanya at may nakuhang reaksyon na nagpapatunay sa iyo na ang tatay nga.”

“Tiyak nagkamali ako ng pagkakaintindi sa bata,” sabi ni Elinborg na nanlulumo. “Para bang nababasa ko ang mga kinikilos niya...”

“Pero wala tayong pinanghahawakan na nagpapatunay na ang nanay ang may gawa. Wala tayong katibayan na ang tatay ang may gawa.”

“Sabi ko sa kanya, sa tatay, na nagpunta ako sa ospital para kausapin ang asawa niya at hindi alam ang tungkol sa araw nang may nanakit sa anak nila. Laking gulat niya sa nangyari. Parang hindi niya maisip na tumakas ang asawa sa ospital. Hanggang ngayon naniniwala siya na ang mga bata sa palaruan ng paaralan ang may gawa. Sinabi niya na tiyak magsasabi ang anak sa atin kung ang nanay nga niya ang nanakit sa kanya. Naniniwala siya tungkol dito.”

“Bakit walang sinabi sa kanya ang bata?”

“Mangyari pang tulala siya, kawawa naman. Hindi ko alam.”

“Pagmamahal?” sabi ni Erlendur. “Sa kabilang lahat ng ginawa niya para dito.”

“O pagkatakot,” sabi ni Elinborg. “Baka malaki ang takot niya na maulit uli. Baka pinagtatangol ang ina sa pamamagitan ng panahanhimik. Napakahirap sabihin.”

“Ano ang gusto mong gawin natin. Dapat ba natin itigil ang habla laban sa ama?”

“Kakausapin ko ang piskal at aalamin kung ano sasabihin nila.”

“Umpisahan mo riyan. Maiba tayo, tinawagan mo na ba ang babaeng kasama ni Stefania dito sa otel noong nakaraang araw bago sinaksak si Gudloygur?”

“Oo, sabi ni Elinborg na wala sa isip. Kinausap niya itong magsinungaling para sa kanya pero hindi niya nakayanang gawin sa bandang huli.”

“Magsisinungaling siya para kay Stefania?”

“Inumpisahan niyang sabihin na nakaupo sila rito ngunit nag-aalangan siya at hindi makapagtapat at lalong hindi sinungaling nang mag-umpisang umiyak sa telefono nang sabihin ko na kailangang ipatawag siya sa himpilan upang magbigay ng pahayag. Sinabi niya sa akin na tumawag sa kanya si Stefania, dati silang magkaibigan sa isang kapisanan ng musika, at nakiusap sa kanya na sabihing magkasama sila sa otel kapag

tinanong siya. Sinabi niyang tinanggihan niya ito ngunit parang may pinanghahawakan si Stefania laban dito na ayaw sabihin sa akin kung ano.”

“Walang kwentang kasinungalingan ito mula sa umpisa,” sabi ni Erlendur. Alam nating dalawa nang binalewala niya ito. Hindi ko alam kung bakit niya tayo inaabala ng ganito maliban lang kung alam niyang siya ang may kasalanan.”

“Ang ibig mong sabihin siya ang pumatay sa kapatid nya?”

“O kaya alam niya kung sino ang may gawa nito.”

Naupo sila sandali at uminom ng kape at pinag-usapan ang tungkol sa bata, sa ama nito at sa nanay at sa mahirap na kalagayan ng tahanan, na nagdikta kay Elinborg na magtanong muli kung anong gagawin ni Erlendur sa pasko. Sinabi niyang magsasama sila ni Eva Lind.

Sinabi niya kay Elinborg ang tungkol sa natuklasan niya sa pasilyo ng silong at mga hinala tungkol sa kapatid na lalaki ni Osp na may kaugnayan sa mga pangyayari, batang pabaya, na may problemang walang tigil sa pera. Nagpasalamat siya kay Elinborg sa imbitasyon at sinabi dito na kukuha siya ng libre sa natitirang oras hanggang pasko.

“Wala ng natitirang oras hanggang sa pasko,” sabi ni Elinborg at ngumiti at nagkibit balikat na para bang hindi na mahalaga ang pasko, paglilinis at mga galyetas at biyanan.

“Makakatanggap ka ba ng pamasko?” tanong niya

“Baka medyas,” sabi ni Erlendur. “Sana nga.”

Nag-alangan siya.

“Huwag mong dibdibin ang tungkol sa tatay,” sinabi niya. Lagi ito nangyayari. Siguradong nakakaramdam tayo at naniniwala at pagkatapos darating ang pag-alinlangan kapag may bagong mangyayari.”

Tumango si Elinborg.

Sinamahan siya ni Erlendur patungong pintuan at nagpaalam sila sa isa’t isa. Balak niyang umakyat siya ng silid upang magligpit ng mga gamit. Sawa na siyang tumira sa otel. Nagsimula na siya sa sobrang pangungulila at pighati sa lungga niyang walang laman, nangungulila sa mga aklat niya, upuan niya, at gayon man kay Eva Lind na nasa sopa.

Nakatayo siyang naghintay ng elebetor nang biglang dumating si Osp na hindi niya namalayan.

“Nakita ko na siya,” sabi nito.

“Sinong siya?” sabi ni Erlendor. “Ang kapatid mong lalaki?”

“Halika,” sabi ni Osp at lumakad patungong hagdanan pababa ng silong. Nag-alangan si Erlendor. Bumukas ang pinto ng elebetor at sinilip niya ito. Natunton na niya ang bakas ng mamamatay-tao. Baka naparito ang kapatid na lalaki upang sumuko sa panggigipit ng kanyang kapatid na babae; ang batang may maskada. Hindi natuwa si Erlendor tungkol dito. Wala sa inaasahan o tagumpay na kasama para malutas ang problema. Naramdaman niya lang ang pagod at lungkot dahil pinagningas ng kung anunong kaugnayan sa kanyang kamusmusan ang problemang ito, at alam niya na marami pang darating sa buhay niya na hindi alam kung saan siya mag-uumpisa. Pinakakmimithi niya sa lahat na kalimitan ang trabaho at makauwi na siya ng bahay. Makasama si Eva Lind. Tulungan itong malagpasan ang kahirapang dinaranas. Gusto niyang tumigil ng pag-iisip sa iba at isipin ang tungkol sa sarili at ang kanyang sariling pamilya.

“Sasama ka?” sabi ni Osp na mahina ang bose kung saan nakatayo ito sa hagdanan at naghihintay sa kanya.

“Nandiyan na,” sabi ni Erlendor.

Sinamahan niya ito pababa ng hagdan at sa loob ng kapehan ng mga manggagawa kung saan niya unang nakausap ito. Marumi pa rin ito tulad ng dati. Kinanduhuan nito ang pintuan pagkatapos na pumasok sa loob. Nakaupo ang lalaking kapatid niya sa isang tabi ng mesa at lumundag nang pumasok si Erlendor.

“Wala akong ginawa sa kanya,” matinis na sabi nito. “Sabi ni Osp na akala mo raw na ako ang pumatay pero wala akong ginawa. Wala akong ginawa sa kanya!”

Nakasuot siya ng marumi, punit at asul na tsaketa na sa kabilang balikat ay nakalantad ang puting linen. Maitim ang pantalon sa dumi at suot niya ang malaking itim na bota na pwedeng itali sa bisiro pero walang nakitang tali sa mga ito si Erlendor. Mahahaba ang mga daliri nito at kulay agiw at hawak nito ang sigarilyo. Nilanghap nito ang usok at binuga uli. Nagngangalit ang bose nito na pabalik balik sa gilid ng kapehan na parang hayop sa loob ng hawla na napaligiran ng pulis na handa siyang arrestuhin.

Lumingon si Erlendor kay Osp, na nakatayo sa pintuan, at muli sa kapatid nito.

“Kailangan mong magtiwala nang lubos sa kapatid mo ngayong nandito ka na.

“Wala akong ginawa,” sabi niya. “Sinabi niya na ayos ka at kailangan lang ang impormasyon.”

“Kailangan kong malaman kung ano ang kaugnayan mo kay Gudlaugur,” sabi ni Erlendor. “Hindi ko alam kung ikaw ba ang sumaksak sa kanya.

“Hindi ko siya sinaksak,” sabi niya.

Tinatantya ito ni Erlendor. Nasa gitna siya ng pagbibinatilyo at pagiging matanda, pambihirang musmos pero meron ding kabagsikan sa mukha at poot at galit hinggil sa ilang bagay na walang kinalaman si Erlendor kung ano man iyon.

“Walang may nagsabi na ikaw ang gumawa,” mahinahong sabi ni Erlendor at sinubukang papkalmahan ang loob nito. Paano mo nakilala si Gudlaugur? Anong relasyon mayroon kayo?

Tinignan ng binatilyo ang kapatid pero walang sinabi si Osp kundi nakatayong tahimik sa pintuan. Tumingin uli kay Erlendor.

“Gumawa ako minsan ng pabor sa kanya at binayaran niya ako,” sabi nito.

“At paano kayo nagkilala? Gaano katagal mo na siyang kilala?”

“Alam niyang kapatid ko si Osp. Akala niya nakakatuwa ito tulad ng lahat na magkapatid kami.”

“Bakit?”

“Ako si Reynir.”

“At? Anong nakakatuwa?”

“Si Osp at si Reynir. Si Aspen at Si Rowan. Magkapatid. Biro ng nanay at tatay. Para bang nararamdaman nila ang pag-gugubatan.

“Paano si Gudlaugur?”

“Una ko siyang nakita dito sa otel nang makipagkita ako kay Osp. Mga kalahating taon na ang nakalipas.”

“At?”

“Alam niya kung sino ako. Sinabi ni Osp sa kanya ang tungkol sa akin. Minsan pinapayagan niya akong matulog dito sa otel. Sa pasilyo ng silid nito.”

Lumingon si Erlendor kay Osp.

“Puspusan mong nilinis diyan ang panulukan,” sabi niya.

Tinignan siya ni Osp na para bang hindi naintindihan nito kung anong ibig sabihin at hindi siya sinagot. Lumingon uli siya kay Reynir.

“Alam niya kung sino ka? Natutulog ka sa pasilyo sa harapan kwarto niya. Pagkatapos ay ano?”

“Nagkautang siya sa akin. Sabi niya babayaran niya ako.”

“Bakit siya nagkautang sa iyo?”

“Kasi sinipsip ko siya minsan at...”

“At?”

“Minsan ginawa niya rin sa akin.”

“Alam mo bang bakla siya?”

“Hindi ba halata?”

“At ang kondom?”

“Lagi kaming gumagamit ng kondom. Ang paranoya niya. Sabi niya ayaw niyang makipagsapalaran at ayaw malaman kung nakakahawa ba ako o hindi. Hindi ako nakakahawa,” sabi niyang may diin at tinignan ang kapatid niya.

“At gumagamit ka ng maskada?”

Tumingin siyang nagtataka kay Erlendor.

“Anong kinalaman niyan sa problema?” sabi niya.

“Hindi importante. Gumagamit ka ba ng maskada?”

“Oo.”

“Kasama mo ba siya sa araw na iyon ng masaksak siya?”

“Oo. Kinausap niya akong makipagkita sa kanya dahil babayaran niya ako.”

“Paano ka niya natawagan?”

Kinuha ni Reynir ang telepono sa bulsa niya at pinakita kay Erlendor.

“Nang dumating ako, nagsusuot siya ng damit na pang Santa Claus,” sabi nito. “Sinabi niyang nagmamadali siya papuntang paskuhan, binayaran niya ako doon ng utang niya. Tumingin sa orasan at nakitang meron pa siyang oras para mag-aliw sandali.”

“Meron ba siyang maraming pera sa loob ng silid niya?”

“Wala akong alam. Nakita ko lang ang binayad niya sa akin. Pero sabi niya mayroon siyang inaasahang napakaraming pera.”

“Galing saan?”

“Hindi ko alam. Sinabi niya, siya ay nakaupo sa minahan ng ginto.”

“Anong ibig niyang sabihin?”

“Parang meron siyang ipagbibili. Hindi ko alam kung ano iyon. Hindi niya iyon sinabi sa akin. Sabi lang na meron siyang inaasahang mas marami pang pera, o sapat na pera, kailanma'y hindi niya sinabing napakarami. Hindi ganoon ang pagkasabi niya. Laging magalang at gumagamit ng pinong salita . Siya ay talagang magalang. Mabuting mama. Kailanma'y hindi niya ako sinaktan. Laging nagbabayad. Marami akong kilala na mas masama pa kaysa kanya. Minsan gusto niya lang makipagkwentuhan sa akin. Nalulungkot siya o gayun man sinabi niya, na walang siyang kaibigan maliban sa akin.

“Sinabi niya sa iyo ang tungkol sa nakaraan niya?”

“Hindi.”

“Wala ang tungkol sa kanyang pagiging bantog na batang mang-aawit?”

“Hindi. Bantog na batang mang-aawit? Saan?”

“Nakita mo ba ang kutsilyo sa silid niya na galing sa kusina ng otel?”

“Oo, nakita ko ang kutsilyo sa silid pero hindi ko alam kung saan galing.”

Nang dumating ako sa kanya may hinihiwa siya sa damit na pang santa claus. Sinabi niyang magkakaroon siya ng bago sa sunod na pasko.

“At wala ba siyang anumang pera maliban sa binayad sa iyo?”

“Wala, sa palagay ko.”

“Hindi mo ba siya ninakawan?”

“Hindi.”

“Hindi mo ba kinuha sa kanya ang kalahating milyon na nasa silid niya?”

“Kalahating milyon? Meron ba siyang kalahating milyon?”

“Ang pagkaalam ko kailangan mo ng pera. Halata iyon kung paano mo natamo ang mga ito. May mga taong naghahabol sa iyo na pinagkakautangan mo. Pinagbabantaan nila ang pamilya mo...”

Umirap si Reynir sa kapatid niya.

“Huwag mo siyang tignan, tignan mo ako. May pera si Gudlaugur sa silid niya. Higit pa sa utang niya sa iyo. Baka tapos na niyang ipagbili ang ilang bahagi ng kanyang gintong minahan. Nakita mo ang pera. Gusto mo pa ng marami. Gumawa ka ng bagay para sa kanya na sa palagay mo'y kailangang bayaran ka ng mas higit pa. Tumanggi siya, nagtalo kayo, hinablot mo ang kutsilyo at tinangkang saksakin siya,

pero nanlaban siya hanggang sa maisagawa mong ibaon ang kutsilyo sa dibdib nya at pinatay siya. Kinuha mo ang pera..."

"Demonyong gago," sumutsot si Reynir. "Putang ina, kalokohan!"

"...at pagkatapos mo pa lang manigarilyo ng damu at nagturok ka o kung ano pa man na ikaw..."

"Putang ina, demonyong mayabang!" sigaw ni Reynir.

"Ituloy mo ang kwento," tawag ni Osp. "Sabihin mo sa kanya ang sinabi mo sa akin. Sabihin mo lahat sa kanya."

"Lahat ng ano?" sabi ni Erlendor.

"Tinanong nya ako kung gusto kong makipagtalik bago siya umakyat sa paskuhan," sabi ni Reynir. "Sinabi nya na meron pa siyang konting oras pero meron siyang pera at nais na magbayad ng lubos. Pero nang mag-uumpisa na kami dumating ang isang ale at biglang pumasok sa siliid."

"Ale?"

"Oo."

"Sinong ale."

"Na umistorbo sa amin."

"Sabihin mo iyan sa kanya," narinig ni Erlendor sa likod si Osp. "Sabihin mo sa kanya kung sino iyon."

"Sinong ale ang tinutukoy mo."

"Nakalimutan kasi naming isusi, nagsamadali kami at bigla na lang bumukas ang pinto at bigla siyang pumasok sa loob."

"Sino?"

"Hindi ko alam kung sino iyon. Isang ale."

"At anong nangyari?"

"Hindi ko alam. Marahan akong lumabas. Sumigaw siya ng kung anuman sa kanya at umalis agad ako."

"Bakit hindi mo kaagad pinunta sa amin ang mga impormasyon?"

"Sinubukan kong umiwas sa mga pulis. May ibat-ibang uri ng mga tao ang humahabol sa akin at kung malaman na nakipag-usap ako sa mga pulis baka sabihing sinuplong ko sila at sisihin pa ako."

"Sino ang aleng ito na dumistorbo sa inyo? Anong hitsura nya?"

“Hindi ko siya masyadong napansin. Marahan akong lumabas. Masyado siyang napahiya sa sarili. Tinulak niya ako papalayo sa kanya at sumigaw at ganap na nagwala. Para bang takot na takot siya rito. Takot na takot.”

“Anong sinigaw niya?” tanong ni Erlendor.

“Steffi!”

“Ano?”

“Steffi! Iyon ang narinig ko. Steffi! Tinawag niya itong Steffi at takot na takot siya rito.”